

Warszawa, dnia 7 czerwca 2023 r.

Poz. 556

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Rwandy
o współpracy w zakresie przemysłu obronnego,

podpisana w Kigali dnia 5 grudnia 2022 r.

PREAMBUŁA

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Republiki Rwandy (zwane dalej oddzielnie „Stroną” i łącznie „Stronami”):

Potwierdzając swoje zobowiązania do realizacji celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych,

Podkreślając, że stosunki oparte na przyjaźni i współpracy, które Strony będą nadal rozwijać i wzmacniać w oparciu o zasady wzajemnej korzyści i równości praw, przyczyniają się do realizacji wspólnych interesów obu państw, a także do zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa na świecie,

Wyrażając chęć rozwijania współpracy w dziedzinie przemysłu obronnego przez wykorzystanie swoich możliwości naukowych i technicznych w zakresie sprzętu wojskowego i broni,

Przestrzegając zasady wzajemności i wzajemnego szacunku,

Uzgodniły, co następuje:

ARTYKUŁ I

CEL

Celem niniejszej umowy jest nawiązanie współpracy w dziedzinie przemysłu obronnego między Stronami przez zwiększenie zdolności obronnych państw Stron w drodze prowadzenia skuteczniejszej współpracy w dziedzinie rozwoju, produkcji, zamówień, konserwacji produktów i usług związanych z obronnością oraz odpowiedniego wsparcia technicznego i logistycznego.

ARTYKUŁ II

ZAKRES

Umowa niniejsza określa zasady wzajemnej współpracy w dziedzinie przemysłu obronnego pomiędzy właściwymi organami i/lub organizacjami/przedsiębiorstwami z sektora przemysłu obronnego Państw Stron.

ARTYKUŁ III

DEFINICJE

1. „Umowa” oznacza umowę o współpracy w zakresie przemysłu obronnego między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Rwandy.
2. „Produkty i usługi związane z obronnością” oznaczają broń i sprzęt wojskowy wraz z powiązaniem wsparciem logistycznym, a także materiały i usługi niezbędne na potrzeby badań, rozwoju i produkcji takiej broni i sprzętu wojskowego.
3. „Współpraca” oznacza działania, które Strony podejmują w oparciu o zasadę wzajemności na potrzeby realizacji celów niniejszej umowy zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa i regulacjami.
4. „Wspólna komisja” oznacza komisję złożoną z przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju i Technologii Rzeczypospolitej Polskiej i przedstawicieli Ministerstwa Obrony Rządu Republiki Rwandy, w której obie Strony posiadają taką samą liczbę przedstawicieli, i która jest odpowiedzialna za wykonywanie obowiązków związanych z realizacją niniejszej umowy, jej oceną i w razie konieczności wprowadzaniem zmian do postanowień niniejszej umowy.
5. „Obowiązki służbowe” oznaczają obowiązki, które mogą być wykonane zgodnie z niniejszą umową lub innymi umowami zawartymi w późniejszym czasie na podstawie niniejszej umowy.
6. „Strona wysyłająca” oznacza Stronę, która deleguje personel, wysyła materiały i sprzęt na terytorium drugiej Strony na potrzeby wykonania niniejszej umowy.
7. „Personel wizytujący” oznacza personel wojskowy i/lub cywilny Strony, który zostanie oddelegowany na terytorium drugiej Strony w celu wykonania niniejszej umowy.
8. „Osoby zależne” oznaczają osoby, nad którymi nadzór sprawuje personel wizytujący zgodnie z właściwym prawodawstwem krajowym.
9. „Strona trzecia” oznacza każdą osobę, podmiot, organizację, rząd państwa lub państwo, organizację międzynarodową lub ich przedstawicieli prawnych, z wyłączeniem Stron niniejszej umowy.

10. „Zapewnienie jakości” oznacza wszelkie działania służące zapewnieniu zgodności produktów lub usług obronnych z wymogami produkcji, działania i użytkowania, o których mowa w procedurach, normach i odpowiednich specyfikacjach technicznych uzgodnionych przez Strony.

11. „Prawa własności intelektualnej i przemysłowej” oznaczają wszelkie prawa autorskie oraz wszelkie prawa związane z wynalazkami (w tym prawa patentowe), zarejestrowanymi i niezarejestrowanymi znakami towarowymi (w tym znakami usługowymi), zarejestrowanymi i niezarejestrowanymi wzorami i informacjami zastrzeżonymi (w tym tajemnicami handlowymi i know-how), a także wszelkie inne prawa wynikające z działalności intelektualnej w dziedzinie przemysłu, nauki, literatury i sztuki uznane na terytoriach Państw Stron.

ARTYKUŁ IV

DZIEDZINY WSPÓŁPRACY

Strony współpracują w następujących dziedzinach przemysłu obronnego:

1. Zapewnienia odpowiednich warunków produkcji i modernizacji sprzętu wojskowego (materiałów obronnych, systemów wojskowych i wyposażenia technicznego), produkcji części zamiennych i narzędzi wymaganych przez siły zbrojne Państw Stron;
2. Wdrażania wyników wspólnych projektów badawczych, rozwojowych i produkcyjnych w dziedzinie sprzętu wojskowego na terytorium Państw Stron;
3. Prowadzenia działalności badawczej, projektowania, rozwoju i produkcji w dziedzinie produktów i usług przemysłu obronnego;
4. Zapewniania wzajemnej pomocy w zakresie produkcji i zamówień na produkty i usługi przemysłu obronnego, a także modernizacji narzędzi i sprzętu obu Stron;
5. Promowania porozumień między właściwymi organami Stron na potrzeby podejmowania wspólnej produkcji i dalszego rozwoju broni, wojskowych urządzeń technicznych i ich części;

6. Wymiany informacji naukowych i technicznych, odpowiednich dokumentów i informacji na temat norm przemysłu obronnego stosowanych przez Strony w zakresie zapewnienia jakości;
7. Sprzedaży wyrobów gotowych wyprodukowanych w drodze realizacji wspólnych projektów Stron na rzecz stron trzecich za obopólną zgodą oraz z uwzględnieniem możliwości narodowych Stron i ich zobowiązań wynikających z regulacji międzynarodowych;
8. Współpracy w zakresie sprzedaży, zakupu lub wymiany, z zachowaniem właściwego prawodawstwa Państw Stron, nadwyżek produktów i usług przemysłu obronnego będących na stanie sił zbrojnych obu Państw Stron na inne produkty i usługi;
9. Propagowania kontaktów, wizyt technicznych w ośrodkach badawczych oraz wymiany personelu między instytucjami i przedsiębiorstwami przemysłu obronnego Państw Stron;
10. Nabywania przez Strony sprzętu wojskowego i obronnego wyprodukowanego lub opracowanego wspólnie na terytorium którejkolwiek ze Stron;
11. Zapewnienia warunków na potrzeby realizacji wspólnych programów produkcji, rozwoju, opracowania technologii i modernizacji produktów przemysłu obronnego obu Stron oraz produktów przemysłu obronnego stron trzecich za ich zgodą;
12. Realizacji przez Strony projektów dotyczących produktów i usług przemysłu obronnego w celu umożliwienia wspólnej lub wzajemnej sprzedaży, zamówień, produkcji, modernizacji, transferu technologii, działalności badawczo-rozwojowej oraz realizacji prac dotyczących takich projektów na podstawie umów, protokołów ustaleń, protokołów lub umów podpisanych w późniejszym czasie przez Strony i/lub właściwe organy Stron;
13. Promowania porozumień między Stronami w sprawie wspólnej produkcji i rozwoju na rzecz stron trzecich;
14. Współpracy pod zwierzchnictwem Stron między wojskowymi instytucjami technicznymi, przedsiębiorstwami przemysłu obronnego oraz zakładami konserwacji i naprawy;
15. Wspólnego udziału w targach przemysłu obronnego i sympozjach organizowanych przez Strony.

ARTYKUŁ V

ZASADY WYKONANIA UMOWY

1. Zasady i szczegółowe postanowienia dotyczące wykonania niniejszej umowy określają porozumienia uzupełniające i wykonawcze, protokoły ustaleń, protokoły, umowy i inne uzgodnienia podlegające wymogom prawnym dotyczącym ich wejścia w życie, o których mowa w prawodawstwie krajowym Stron i niniejszej umowie.
2. Państwa Strony współpracują zasadniczo jedynie w dziedzinach związanych z ich własnym przemysłem obronnym. Rozszerzenie zakresu współpracy o inne sprawy leżące w interesie stron trzecich wymaga zawarcia przez Państwa Strony wzajemnego porozumienia.
3. Współpracę prowadzi się w oparciu o zasadę wzajemności z uwzględnieniem prawodawstwa, wymogów i interesów Państw Stron.
4. Strony dokonują oceny i podejmują decyzje za obopólną zgodą w sprawie zaproszenia stron trzecich do udziału we wspólnych projektach produkcyjnych.
5. W przypadku rozwiązania umowy uzupełniającej i wykonawczej, unieważnienia protokołu ustaleń, protokołu i uzgodnienia Strony zobowiązują się do wykonania wszelkich obowiązków przed wystosowaniem powiadomienia o ich rozwiązaniu. Oświadczenie o rozwiązaniu powyższych dokumentów podpisują wspólnie obie Strony i zawiera ono także wykaz obowiązków wykonanych i pozostających do wykonania.
6. Żadna ze Stron nie przekazuje stronie trzeciej bez uprzedniego uzyskania zgody w formie pisemnej materiałów, informacji i dokumentów technicznych będących przedmiotem darowizny, sprzedaży lub wspólnej produkcji zgodnie z niniejszą umową lub porozumieniami uzupełniającymi i wykonawczymi, protokołami ustaleń, protokołami i uzgodnieniami zawartymi na podstawie niniejszej umowy.

ARTYKUŁ VI

WŁAŚCIWE ORGANY

Za wykonanie niniejszej umowy odpowiadają następujące organy:

W imieniu Rządu Rzeczypospolitej Polskiej: Ministerstwo Rozwoju i Technologii Rzeczypospolitej Polskiej;

W imieniu Rządu Rwandy: Ministerstwo Obrony Republiki Rwandy.

ARTYKUŁ VII

WSPÓLNA KOMISJA

1. We wspólnej komisji (zwanej dalej „komisją”) delegacji Ministerstwa Rozwoju i Technologii Rzeczypospolitej Polskiej przewodniczy Dyrektor Departamentu Handlu i Współpracy Międzynarodowej,

a delegacji Ministerstwa Obrony Republiki Rwandy przewodniczy Dyrektor Generalny ds. polityki obrony i strategii.

2. Za organizację i koordynację działań komisji odpowiadają następujące punkty kontaktowe:

a. Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii Rzeczypospolitej Polskiej;

b. Dyrekcja Generalna Polityki Obrony i Strategii Ministerstwa Obrony Republiki Rwandy.

3. Każda ze Stron ma nie więcej niż pięciu członków w Komisji. W razie konieczności do Komisji mogą zostać włączeni eksperci sił zbrojnych, instytucji i przedsiębiorstw przemysłu obronnego każdej ze Stron.

4. Zgodnie z niniejszą umową Komisja ma następujące uprawnienia i obowiązki:

a. Określanie i definiowanie konkretnych obszarów współpracy zgodnie z artykułem IV niniejszej umowy;

b. Wybór projektów, które będą realizowane wspólnie przez Strony, a także określenie najbardziej odpowiednich rodzajów i metod współpracy w związku z realizacją wspólnych projektów;

c. Wymianę informacji na potrzeby wykonania wniosku o współpracę w trakcie realizacji wspólnych programów;

d. Zgłaszanie propozycji, zaleceń i opinii do właściwych władz w sprawie udziału Stron trzecich we wspólnych projektach;

- e. Zapewnienie przygotowania i publikacji dokumentów niezbędnych na potrzeby realizacji zatwierdzonych projektów i decyzji;
  - f. Sprawowanie ciągłego nadzoru nad realizacją wspólnych projektów i decyzji;
  - g. Dokonywanie oceny wykonania umowy niniejszej i w razie konieczności przeprowadzanie negocjacji w sprawie propozycji zmian do umowy niniejszej;
5. Działania związane z posiedzeniem komisji inicjuje się na oficjalne zaproszenie Strony otrzymującej nie później niż trzy miesiące przed proponowaną datą posiedzenia.
  6. Wszelkie sprawy uwzględnione w porządku obrad komisji określa się i koordynuje nie później niż 30 dni przed datą posiedzenia komisji.
  7. Komisja zbiera się na przemian w uzgodnionych terminach w zależności od bieżących potrzeb Stron.
  8. Komisja rozstrzyga spory wynikające z interpretacji i wykonania niniejszej umowy w drodze negocjacji zgodnie z art. XVII.

ARTYKUŁ VIII

OCHRONA PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I PRZEMYSŁOWEJ

1. Szczegółowe prawa i obowiązki Państw Stron dotyczące ich praw własności intelektualnej i przemysłowej określają umowy wykonawcze.
2. Udostępnienie lub publikacja materiałów przemysłu obronnego i informacji wymienianych przez Strony na rzecz strony trzeciej wymaga zgody Strony ujawniającej w formie pisemnej. Strony uzgadniają wspólnie, które informacje, dokumenty i wyjaśnienia zostaną upublicznione, a także środki komunikacji społecznej w zakresie współpracy w dziedzinie przemysłu obronnego.

ARTYKUŁ IX

OCHRONA INFORMACJI, DOKUMENTÓW I MATERIAŁÓW NIEJAWNYCH

1. Zasady ochrony informacji niejawnych wymienianych przez Strony określa odrębna umowa.

2. Strony nie będą wymieniać informacji niejawnych do chwili wejścia w życie umowy, o której mowa w ust. 1.

ARTYKUŁ X

ZAPEWNIENIE JAKOŚCI

Pod warunkiem uzgodnienia przez Strony, współpraca w zakresie zapewnienia jakości określona zostanie w odrębnej umowie podpisanej przez Strony w późniejszym czasie. Do chwili podpisania i wejścia w życie takiej umowy procedury i ogólne zasady określa się w umowach podpisanych przez właściwe organizacje Stron zgodnie z prawodawstwem krajowym w późniejszym czasie.

ARTYKUŁ XI

ZOBOWIĄZANIA STRON WYNIKAJĄCE Z INNYCH

UMÓW MIĘDZYNARODOWYCH

Postanowienia niniejszej umowy pozostają bez uszczerbku dla zobowiązań Stron wynikających z innych umów międzynarodowych, których Stroną jest lub będzie Państwo Strona, i nie wykorzystuje się ich w sposób naruszający zasady praworządności, interesy, bezpieczeństwo i integralność terytorialną pozostałych państw.

ARTYKUŁ XII

SPRAWY ADMINISTRACYJNE

1. Personelowi wizytującemu nie przydziela się innych misji z wyłączeniem misji określonych w niniejszej umowie lub porozumieniach uzupełniających i wykonawczych, protokołach ustaleń, protokołach i uzgodnieniach podpisanych w późniejszym czasie na podstawie niniejszej umowy.
2. Personel wojskowy Strony wysyłającej nosi własne mundury w miejscu pełnienia służby.
3. Strona przyjmująca dokłada wszelkich starań w celu zapewnienia w razie konieczności wyposażenia wymaganego w celu wykonywania działań określonych w niniejszej umowie.

ARTYKUŁ XIII

SPRAWY FINANSOWE

1. Strona wysyłająca odpowiada za wypłatę wynagrodzenia, zapewnienie zakwaterowania, wyżywienia, transportu, wypłatę diet i wykonanie pozostałych praw finansowych personelu wizytującego oddelegowanego w celu wykonywania działań w związku z współpracą Stron, o której mowa w niniejszej umowie.
2. Działając w granicach prawodawstwa krajowego, Strona przyjmująca podejmuje decyzję o tym, czy działania zostaną zorganizowane odpłatnie czy za wynagrodzeniem według obowiązujących lub obniżonych stawek.
3. Personel wizytujący reguluje własne zobowiązania i zobowiązania osób zależnych, opuszczając na stałe Stronę przyjmującą. W przypadku nieuregulowania przez personel wizytujący takich zobowiązań i/lub jego wycofania w trybie nadzwyczajnym zobowiązania personelu wizytującego i osób zależnych reguluje Strona wysyłająca w dolarach amerykańskich według kursu wymiany obowiązującego na datę płatności na podstawie faktury wystawionej przez Stronę przyjmującą.
4. Personel wizytujący i osoby zależne podlegają przepisom prawa podatkowego obowiązującego w państwie strony przyjmującej w okresie ich wjazdu, pobytu i wyjazdu.

ARTYKUŁ XIV

POZOSTAŁE SPRAWY

1. Strona wysyłająca zastrzega sobie prawo do odwołania swojego personelu w razie konieczności. Strona przyjmująca dokłada wszelkich starań w celu odesłania personelu na żądanie.
2. W przypadku śmierci członka personelu lub osoby zależnej Strona przyjmująca powiadamia Stronę wysyłającą, transportuje zwłoki do najbliższego portu lotniczego na jej terytorium, a także podejmuje odpowiednie środki ochrony zdrowia na czas transportu.

ARTYKUŁ XV

SZKODY/STRATA I ODSZKODOWANIE

1. Każda ze Stron przyznaje drugiej Stronie odszkodowanie z tytułu wyrządzonej jej

szkody w wyniku działań personelu wizytującego w związku z wykonywaniem ich obowiązków.

2. Prawodawstwo krajowe Strony przyjmującej ma zastosowanie do rozstrzygnięcia roszczeń z tytułu odszkodowania za straty lub szkody wyrządzone umyślnie lub przez zaniedbanie osobom i na majątku Strony przyjmującej, personelu wizytującego i osób zależnych.

3. Z wyłączeniem umyślnego działania lub rażącego zaniedbania każda ze Stron zrzeka się wszelkich roszczeń wobec drugiej Strony z tytułu obrażeń ciała lub śmierci członka jej personelu w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych.

ARTYKUŁ XVI

PROCEDURY PASZPORTOWE I CELNE

1. Personel wizytujący i osoby zależne podlegają zasadom mającym zastosowanie do cudzoziemców na terytorium Strony przyjmującej.

2. Wjeżdżając na terytorium Strony przyjmującej i opuszczając takie terytorium, personel wizytujący i osoby zależne podlegają procedurom celnym i paszportowym, o których mowa w prawodawstwie krajowym Strony przyjmującej. Strona przyjmująca ułatwia jednak spełnienie formalności administracyjnych zgodnie z prawem krajowym.

ARTYKUŁ XVII

ROZSTRZYGANIE SPORÓW

1. Strony rozstrzygają spory wynikające z interpretacji lub wykonania niniejszej umowy na posiedzeniach komisji, które zwołuje się zgodnie z art. VII, nie kierując sporu do rozstrzygnięcia przez sąd międzynarodowy, organ arbitrażowy lub stronę trzecią. W trakcie procedury rozstrzygnięcia sporu Strony wykonują nieprzerwanie swoje zobowiązania.

2. W przypadku niemożności rozstrzygnięcia sporu przez komisję w ciągu 90 dni od chwili jej oceny podlega on rozpatrzeniu na właściwym poziomie Ministerstwa Rozwoju i Technologii Rzeczypospolitej Polskiej i Dyrektora Generalnego ds. polityki obrony i strategii Republiki Rwandy. W takiej sytuacji negocjacje rozpoczyna się w ciągu 30 dni od daty powiadomienia właściwych władz Stron, a w przypadku niemożności

wypracowania rozwiązania w ciągu kolejnych 45 dni każda ze Stron może rozwiązać niniejszą umowę zgodnie z art. XX ust. 2 niniejszej umowy.

ARTYKUŁ XVIII

ZMIANA UMOWY

O ile jest to wymagane, każda ze Stron może zgłosić w drodze dyplomatycznej propozycję zmiany lub rewizji niniejszej umowy. Negocjacje rozpoczynają się w ciągu 30 dni od daty otrzymania propozycji w formie pisemnej. W przypadku nieosiągnięcia porozumienia w ciągu 90 dni każda ze Stron może rozwiązać niniejszą umowę zgodnie art. XX ust. 2 niniejszej umowy. Uzgodnione zmiany wchodzi w życie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. XIX dotyczącym wejścia w życie niniejszej umowy. Wszelkie zmiany i modyfikacje wymagają formy pisemnej.

ARTYKUŁ XIX

WEJŚCIE W ŻYCIE

Umowa niniejsza wchodzi w życie z datą otrzymania powiadomienia w formie pisemnej od ostatniej ze Stron, którym Strony informują się wzajemnie w drodze dyplomatycznej o spełnieniu ich krajowych wymogów prawnych warunkujących wejście w życie niniejszej umowy.

ARTYKUŁ XX

OKRES OBOWIĄZYWANIA I ROZWIĄZANIE UMOWY

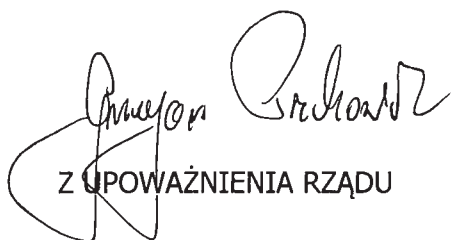
1. Umowa niniejsza obowiązuje przez okres pięciu lat od daty wejścia w życie. O ile żadna ze Stron nie skieruje do drugiej Strony w drodze dyplomatycznej noty w formie pisemnej w sprawie rozwiązania umowy niniejszej 90 dni przed datą jej wygaśnięcia, niniejsza umowa przedłuża się automatycznie na kolejne pięcioletnie okresy.
2. W przypadku niemożności osiągnięcia przez Strony porozumienia w związku z rewizją lub zmianą niniejszej umowy lub rozstrzygnięciem sporu każda ze Stron może rozwiązać niniejszą umowę w drodze powiadomienia w formie pisemnej w drodze dyplomatycznej z zachowaniem 90-dniowego okresu wypowiedzenia. Rozwiązanie niniejszej umowy staje się skuteczne po upływie 90 dni od chwili otrzymania powiadomienia przez drugą Stronę.

3. Postanowienia dotyczące rozwiązania umowy pozostają bez uszczerbku dla realizacji projektu, programu i umowy ustalonej i rozpoczętej przed rozwiązaniem niniejszej umowy.

ARTYKUŁ XXI

TEKST I PODPIS

Umowa niniejsza została podpisana w (...*Kigali*...) dnia (*5.12.2022_r*)
w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, każdy w językach polskim i angielskim, przy czym oba są tak samo autentyczne.

Z UPOWAŻNIENIA RZĄDU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Z UPOWAŻNIENIA RZĄDU
REPUBLIKI RWANDY

AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF POLAND

AND

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF RWANDA

ON COOPERATION IN THE FIELD OF DEFENCE INDUSTRY

PREAMBLE

The Government of the Republic of Poland and the Government of the Republic of Rwanda (hereinafter referred to each as the “Party” and collectively as the “Parties”);

Confirming their commitments to the goals and principles of the United Nations Charter;

Emphasizing that the friendship and cooperation relations, which shall be further developed and strengthened on the basis of principles of mutual benefit and equality of rights, shall contribute to the mutual interests of both States, as well as to the peace and security of the world;

Expressing their desire to develop the defence industry cooperation by utilizing their scientific and technical capabilities in the field of military equipment and weapons;

Adhering to the principles of reciprocity and mutual respect;

Have agreed on the following issues:

ARTICLE I

PURPOSE

The purpose of this Agreement is to establish cooperation in the field of defence industry between the Parties by improving the defence industry capabilities of the Parties through more effective cooperation in the fields of development, production, procurement, maintenance of defence products and services, and relevant technical and logistic support.

ARTICLE II

SCOPE

This Agreement covers the principles of mutual cooperation activities in the field of defence industry between the competent authorities and/or the defence industry organisations/companies of the States Parties.

ARTICLE III

DEFINITIONS

1. “Agreement” means this Agreement between the Government of the Republic of Poland and the Government of the Republic of Rwanda on Cooperation in the field of Defence Industry.
2. “Defence Industry Products and Services” means the weapons and military equipment, together with the related logistic support, and the material and services required for research, development and production of these weapons and military equipment.
3. “Cooperation” means activities undertaken by the Parties based on the principle of reciprocity for the purposes of this Agreement in accordance with their applicable laws and regulations.
4. “Joint Commission” means the commission composed of representatives of the Ministry of Economic Development and Technology of the Republic of Poland and the representatives of Ministry of Defence of the Republic of Rwanda, in which both Parties shall be represented equally and which is responsible for performing the duties regarding the implementation, the assessment and when necessary the amendment of the provision of the Agreement.
5. “Official duty” means the duty to be performed according to this Agreement or other agreements to be concluded on the basis of this Agreement.
6. “Sending Party” means the Party that sends personnel, material and equipment to the territory of the other Party for implementation of this Agreement.
7. “Guest Personnel” means the military and/or civil personnel of a Party sent to the territory of the Other Party for the implementation of this Agreement.
8. “Dependents” means the persons who rely on the Guest Personnel as responsible to look after them in accordance with their respective national law.
9. “Third Party” means any person or entity or organisation or a government of a country or a state or an international organisation or their legal representatives other than the Parties.

10. “Quality Assurance” means all activities ensuring the convenience of defence products or services to the requirements of production, performance and usage committed to the procedures, standards, norms and relevant technical specifications agreed between the Parties.

11. “Intellectual and Industrial Property Rights”, means all copyright and all rights in relation to inventions (including patent rights), registered and unregistered trademarks (including service marks), registered and unregistered designs and classified information (including trade secrets and know-how), and any other rights resulting from intellectual activity in the industrial, scientific, literary and artistic fields recognized in the territories of the Parties.

ARTICLE IV

COOPERATION FIELDS

The Parties shall cooperate in the following fields regarding the defence industry:

1. Assurance of the appropriate conditions for production and modernization of military equipment (defence materials, military systems and technical equipment), production of spare parts and tools required by the Armed Forces of the States Parties,
2. Implementation of the results of joint research, development and production projects in the field of military equipment in the territories of the States Parties,
3. Research, design, development and production in the field of Defence Industry Products and Services,
4. Mutual assistance in the fields of production and procurement of Defence Industry Products and Services as well as the modernisation of tools and equipment of both Parties,
5. Encouraging the conclusion of agreements made between relevant authorities of the Parties with the aim of joint production and further development of weapons, military technical equipment and their parts,
6. Exchange of scientific and technical information, relevant documents and information on defence industry standards used by the Parties for Quality Assurance,

7. Sales of finished goods produced through joint projects of the Parties to the Third Parties by mutual agreement and taking into account the national sensitivities of the Parties and their obligations deriving from international regulations,
8. Cooperation in selling, purchasing or exchange, in line with the relevant legislation of the Parties, of surplus Defence Industry Products and Services in the inventory of the Armed Forces of both Parties with other products and services,
9. Promotion of contacts, technical visits to research centres and personnel exchanges between the institutions and companies of defence industries of the Parties,
10. Acquisition by the Parties of military and defence equipment manufactured or developed jointly in either State Party's territory,
11. Providing the conditions for joint programs of production, development, technology and modernisation related to the defence industry products of both Parties, and if agreed upon, the defence industry products of Third Parties,
12. Conducting the projects regarding Defence Industry Products and Services by the Parties in order that joint or mutual sales, procurement, production, modernisation, technology transfer, research and development could be done, and implementing the works regarding these projects within the framework of agreements, memoranda of understanding, protocols or contracts to be signed between the Parties and/or the relevant authorities of the Parties,
13. Encouraging the conclusion of agreements between the Parties on joint production and joint development for Third Parties,
14. Cooperation between military technical institutions, defence industry companies and maintenance and repair facilities, under the authority of Parties,
15. Mutual participation in the defence industry fairs and symposia organized by the Parties.

ARTICLE V

IMPLEMENTATION PRINCIPLES

1. The enforcement and details of implementation of this Agreement shall be defined through complementary and implementation agreements, memoranda of understanding, protocols, contracts and other arrangements subject to the ratification processes prescribed in the national law of the Parties and pursuant to the provisions of this Agreement.
2. In principle, the States Parties shall co-operate only in the fields related to their own defence industries. The inclusion of issues in co-operation that are within the interest of the Third Parties shall be possible through mutual agreement between the States Parties.
3. Cooperation shall be established based on the principle of reciprocity by considering the legislation, the requirements and interests of the Parties.
4. The Parties shall assess and make their decisions by mutual agreement, concerning the invitation of the Third Parties to participate in joint production projects.
5. In case of termination of any complementary and implementation agreements, memoranda of understanding, protocols and arrangements, the Parties shall accept to fulfil all obligations started before the notification of termination. The declaration of the termination of any of these documents shall be jointly concluded by the Parties and shall also include a list of fulfilled and unfulfilled obligations.
6. Neither Party shall transfer to a Third Party, without prior written consent, material, technical information and documents to be donated, sold or co-produced as per this Agreement or complementary and implementation agreements, memoranda of understanding, protocols and arrangements to be made on the basis of this Agreement.

ARTICLE VI

RESPONSIBLE AUTHORITIES

The authorities responsible for implementation of this Agreement are;

For the Government of the Republic of Poland: Ministry of Economic Development and Technology of the Republic of Poland;

For the Government of the Republic of Rwanda: Ministry of Defence of the Republic of Rwanda.

ARTICLE VII

JOINT COMMISSION

1. In the Joint Commission (hereinafter referred to as “Commission”), the Delegation of the Ministry of Economic Development and Technology of the Republic of Poland shall be headed by the Director of Department for Trade and International Cooperation,

Whereas the Delegation of the Ministry of Defence of the Republic of Rwanda will be headed by the Director General of Defence Policy and Strategy.

2. The points of contact which shall be responsible for organizing and coordinating the activities of the Commission are:

a. Department for Trade and International Cooperation of the Ministry of Economic Development and Technology of the Republic of Poland,

b. Department of Defence Research and Development of the Ministry of Defence of the Republic of Rwanda.

3. The number of members in the Commission from each Party shall not exceed five. If necessary, expert personnel from the Armed Forces, institutions and defence industry companies from each Party can be included in the commission.

4. In accordance with this Agreement, the authorities and duties of the Commission shall be as follows:

a. Determination and definition of concrete fields of cooperation in accordance with the Article IV of this Agreement,

b. Selection of projects, which will be jointly carried out, and identification of the most appropriate types and methods of cooperation as to the implementation of joint projects,

c. Exchange of information for the purposes of the realisation of a cooperation proposal during the implementation of joint programmes,

d. Submission of proposals, recommendations and opinions to relevant authorities concerning the participation of Third Parties in joint projects,

- e. Ensuring the preparation and publication of necessary documents for realisation of approved projects and decisions,
  - f. Regular supervision of the implementation of approved projects and decisions,
  - g. Assessment of the implementation of this Agreement and if necessary negotiation of proposals regarding any amendments to be made to the Agreement.
5. The activities regarding the Commission meeting shall be initiated upon the official invitation by the Receiving Party at least three months prior to the proposed date of the meeting.
6. All topics on the agenda of the Commission shall be determined and coordinated at least 30 days prior to the Commission meeting.
7. The Commission shall alternately meet on mutually agreed dates, taking into account current needs of the Parties.
8. The Commission shall settle disputes, arising from interpretation and implementation of this Agreement, through negotiations in accordance with Article XVII.

ARTICLE VIII

PROTECTION OF INTELLECTUAL AND INDUSTRIAL PROPERTY RIGHTS

1. Rights and obligations of the States Parties concerning their intellectual and industrial property rights detail shall be covered in the implementation agreements.
2. Release or publication of the defence industrial material and information exchanged between the Parties to a Third Party shall only be possible upon the written consent of the Originating Party. The Parties shall mutually agree on information, documents and explanations to be extended to the public and the means of social communication within the scope of cooperation in the field of defence industry.

ARTICLE IX**PROTECTION OF CLASSIFIED INFORMATION, DOCUMENTS AND MATERIAL**

1. Protection of classified information exchanged between the Parties will be regulated by a separate agreement.
2. The Parties will not exchange classified information, pending the entry into force of the agreement mentioned in paragraph 1.

ARTICLE X**QUALITY ASSURANCE**

If agreed by the Parties, the cooperation on the Quality Assurance shall be established with a separate agreement to be signed between the Parties. Until the signing and entry into force of that agreement, the procedures and general principles shall be specified in the contracts to be concluded between the relevant organizations of the Parties in accordance with their national legislations.

ARTICLE XI**COMMITMENTS OF THE PARTIES ARISING FROM OTHER INTERNATIONAL AGREEMENTS**

The provisions of this Agreement shall not affect the commitments of the Parties arising from any other international agreements to which either country is or will be a State Party and shall not be used against the legality, interests, security and territorial integrity of other states.

ARTICLE XII**ADMINISTRATIVE MATTERS**

1. No mission shall be assigned to the Guest Personnel other than the ones specified in this Agreement or to be specified in the complementary and implementation agreements, memoranda of understanding, protocols and arrangements to be signed in accordance with this Agreement.

2. The Sending Party's military personnel shall wear their own uniform in their place of duty.
3. The Receiving Party shall make effort to provide the equipment required for carrying out activities defined in this Agreement, where necessary.

ARTICLE XIII

FINANCIAL MATTERS

1. The Sending Party shall be liable for the salary, lodging, catering, transportation, per diem and other financial rights of the Guest Personnel assigned for the implementation of cooperation activities under this Agreement.
2. The Receiving Party shall decide within the framework of its national law whether the activities are organized free of charge or at current or reduced charges.
3. The Guest Personnel shall clear their own debts and those of their Dependants' when they leave the Receiving Party permanently. In case Guest Personnel have not paid those debts and/or in case of an emergency withdrawal, the debts of the Guest Personnel and those of their Dependants shall be paid by the Sending Party in US Dollars at the exchange rate used at the date of payment according to the invoice issued by the Receiving Party.
4. The Guest Personnel and their Dependants shall be subject to the tax laws prevailing in the Receiving Party during their entry, stay and departure.

ARTICLE XIV

OTHER ISSUES

1. The Sending Party reserves the right to recall its personnel when deemed necessary. The Receiving Party shall adopt all the measures for the return of the personnel as soon as it receives such a request.
2. In case of the death of any Guest Personnel or any Dependand, the Receiving Party shall inform the Sending Party, transport the body to the nearest international airport within its territory and take appropriate health protection measures until the delivery thereof.

ARTICLE XV

DAMAGE/LOSS AND COMPENSATION

1. Each Party shall compensate the other Party for a damage caused to the latter's property resulting from acts of the Guest Personnel, while performing their duties.
2. The national law of the Receiving Party shall be applied to settle the claims for compensation of losses or damages caused intentionally or by negligence to the persons and the properties of the Receiving Party, Guest Personnel and their Dependants.
3. Unless resulted from wilful misconduct or gross negligence, each Party shall waive all its claims against the other Party for injury or death suffered by any of its personnel while such personnel were engaged in the performance of their Official Duties.

ARTICLE XVI

PASSPORT AND CUSTOMS PROCEDURES

1. The Guest Personnel and their Dependants shall be subject to the rules applicable to foreigners within the territory of the Receiving Party.
2. When entering and leaving the country of the Receiving Party, the Guest Personnel and their Dependants shall be subject to the customs and passport procedures foreseen in the national law of the Receiving Party. However, the Receiving Party shall facilitate administrative formalities in compliance with their national law.

ARTICLE XVII

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. The Parties shall settle the disputes that are to arise due to interpretation or implementation of this Agreement, by holding meetings in the Commission established as per Article VII without bringing the dispute to an international court, arbitration board or to a third party for settlement. During the settlement process the Parties shall continue to fulfil their commitments.

2. In case the dispute cannot be settled in the Commission within 90 days following its assessment, it shall be handled at the appropriate level of the Ministry of Economic Development and Technology of Poland and Director General of Defence Policy and Strategy of the Republic of Rwanda. In that case, negotiations shall be initiated within 30 days following the notification of the issue to the relevant authorities of the Parties, and if no solution can be reached within the subsequent 45 days, each Party shall be able to terminate this Agreement in accordance with paragraph 2 of Article XX of this Agreement.

ARTICLE XVIII

AMENDMENT

Either Party may propose, through diplomatic channels, amendments or revision of this Agreement if so required. Negotiations shall start within 30 days after the receipt of a written proposal. If no result is reached within 90 days, each Party shall be able to terminate this Agreement in accordance with paragraph 2 of Article XX of this Agreement. Agreed amendments shall enter into force in accordance with the procedure set forth in Article XIX governing the entry into force of this Agreement. All amendments and revisions shall be done in writing.

ARTICLE XIX

ENTRY INTO FORCE

This Agreement shall enter into force on the date of the receipt of the last written notification by which the Parties notify each other through diplomatic channels that their national legal requirements necessary for its entering into force have been fulfilled.

ARTICLE XX

DURATION AND TERMINATION

1. This Agreement shall remain in force for a period of five years from the date of its entry into force. Unless either Party sends, through diplomatic channels, a written notice of termination to the other Party 90 days prior to the expiry date, the Agreement shall automatically be extended for successive terms of five-years.

2. If any agreement cannot be reached between the Parties during the revision or amendment of this Agreement or settlement of a dispute, either Party may terminate this Agreement with a prior written notification of 90 days through diplomatic channels. The termination will enter into force 90 days after the receipt of the notification by the other Party.

3. The provisions of termination shall not affect the implementation of project, program and contract determined and initiated before the termination of this Agreement.

ARTICLE XXI

TEXT AND SIGNATURE

Signed at (*Kigali*) on (*5.12.2022*) in two original copies each in Polish and English Languages, both texts being equally authentic.

FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF POLAND

FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF RWANDA